

УДК 778.5 (091) (477.7) «1950-1990»

ГАЛУЗЕВІ КІНОСТУДІЇ НА МИКОЛАЇВЩИНІ У КІНЦІ 1950-х – НА ПОЧАТКУ 1990-х РОКІВ

Вадим Кірчев

Миколаївська філія ПАТ «Укртелеком»
Україна, 54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 27
e-mail: vadim.kirchev040871@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1179-3897>

Стаття розповідає про історію створення та розвиток галузевих аматорських кіностудій на Миколаївщині у кінці 1950-х – на початку 1990-х років, про їх проблеми та досягнення, про творчу діяльність ентузіастів своєї справи – членів галузевих аматорських кіностудій. Автор прослідковує шлях зростання рівня їх професіоналізму, розкриває значний внесок в організацію навчання робітничих та інженерних кадрів для промисловості, популяризацію передового виробничого досвіду та досягнень науково-технічного прогресу.

Ключові слова: історія кіноаматорства, галузева аматорська кіностудія, навчально-методичне кіно, популяризація досягнень науково-технічного прогресу, засоби поширення передового виробничого досвіду

Наприкінці 50-х років ХХ ст. кіноаматорство стало колективною формою самодіяльної творчості, тісно пов'язаною з життям виробничого та соціального колективу – заводу, установи, інституту тощо. Керівники підприємств та установ побачили в кіноаматорстві новий засіб культурно-виховної й агітаційної роботи. У цей час у Миколаєві починають створюватися галузеві кіностудії навчального та науково-популярного кіно.

Метою дослідження є вивчення організації та розвитку галузевих кіностудій на підприємствах та установах Миколаєва у другій половині 1950-х – на початку 1990-х років на основі аналізу наявних архівних матеріалів, публіцистичних видань, кіноджерел, визначення ролі галузевих кіностудій міста Миколаєва у розвитку промислових підприємств і народного господарства у цілому.

Об'єктом дослідження є творчі напрацювання кіноаматорів, які діяли у галузевих студіях Миколаєва другої половини 1950-х – початку 1990-х років, основні чинники зростання професіоналізму їхніх працівників, досягнення та проблеми.

Галузеві кіностудії підприємств, установ і відомств Миколаївщини організовувались у кінці 1950-х років на хвилі «відлиги», коли суспільство відчувало послаблення тоталітарного режиму, що надало поштовху до творчості. Вдосконалення діяльності галузевих кіностудій на Миколаївщині відбувалось у 1960-і – 1970-і роки – у період бурхливого розвитку промисловості, адже у той час виникла потреба у нових підходах до навчання робітничих та інженерних кадрів, тому у нагоді стали засоби

кінематографа, які сприяли удосконаленню процесу навчання. У 1980-ті – на початку 1990-х років, під час загострення соціально-політичних проблем у суспільстві, метою діяльності працівників студій стало створення позитивного іміджу підприємств і популяризація досягнень науки, виробництва тощо.

Перша галузева аматорська кіностудія на Миколаївщині була організована у 1957 році на заводі імені Носенка (пізніше – Чорноморський суднобудівний завод). Її було укомплектовано тридцятип'ятиміліметровою кінознімальною, монтажною апаратурою для виробництва фільмів, апаратурою для запису звуку.

До складу студії увійшли інженери-кіноаматори: І. Войков, В. Дерібас, К. Штейнцайг, Миронов, Лихоносів, Курман та ін. Вони розпочали свою роботу як кіноаматори, але під керівництвом професіоналів засвоїли технологію зйомки кінофільмів і вже через кілька років знімали кіно на професійному рівні. У період з 1957 до 1962 роки ними було створено кілька документальних фільмів і нарисів. Широку популярність здобули фільми «Рождение флагмана» (1961 р.), «Поэма о китобазе» (1962 р.), «Токарных дел рядовой» (1962 р.), «Здравствуй, стапель» (1972 р.). Ці фільми демонструвалися на підприємствах міста, у клубах, на місцевому телебаченні, на ВДНГ СРСР. Покази фільмів «Поэма о китобазе», «Токарных дел рядовой» відбулись на III республіканському огляді аматорських фільмів, де вони отримали високу оцінку [11, с. 45-60].

Так, у газеті «Трибуна рабочего» від 23 лютого 1963 р., у статті «По местному телевидению», зазначалось: «На днях по местному

телевиденню показан новий фільм “Токарных дел рядовой”, созданный заводской киностудией. В короткометражном фильме рассказывается об опыте работы передового токаря из главного механического цеха товарища Иванова. Сейчас заводские кинооператоры приступили к съёмкам регулярного выпуска “Заводские новости” [17, с. 2].

У статті «На телевизионный фестиваль» (газета «Трибуна рабочего» від 20 квітня 1963 р.) знаходимо відгук про діяльність кіностудії: «Два фильма, созданные работниками заводской киностудии, отправлены в Киев. Они будут показаны на фестивале технических и документальных фильмов, организованном республиканским телевидением. Телезрители многих городов Украины увидят фильм “Поэма о китобазе” и картину “Токарных дел рядовой”» [15, с. 2].

Автор статті «Диплом заводскому фильму» (газета «Трибуна рабочего» від 21 грудня 1963 р.) повідомляв своїм читачам про успіхи студії заводу: «Местная киностудия выпускает документальный фильм «Заводские новости». Один из выпусков этого фильма был отправлен в Киев на республиканский смотр самодеятельных и любительских кинокартин. Фильм «Заводские новости», отображающий моменты технической конференции по ультразвуку, работу судостроителей зимой и другие события, отмечен: он награждён дипломом и оставлен для заключительного смотра, который состоится 25 декабря» [4, с. 2].

Незабаром студія розпочала випуск фільмів, які були необхідні для галузі суднобудування. Більшість з них були навчальними, популяризували передовий досвід працівників заводу. Фільми «Как строится траулер» (1964 р.), «Сварка в СО₂» (1965 р.), «Люди пылливой мысли» (1966 р.), «Резерв завода трудовой» (1969 р.), «Автоматизация линии фланцев» (1970 р.), «Линия технического прогресса» (1974 р.), «Малотоннажный флот СССР» (1982 р.) відображають досягнення у галузі технології будівництва суден, результати діяльності колективу заводу [5, арк. 12].

У період з 1961 по 1982 роки студію Чорноморського суднобудівного заводу було створено сорок фільмів. Результатом участі студії в обласних і республіканських оглядах аматорського кіно стали двадцять дипломів [6, арк. 8-9].

Але це не єдина успішна студія того часу на Миколаївщині. Влітку 1957 р. у місті Миколаєві створено філію конструкторського бюро стандартизації ЦКБС-4, яке займалося вико-

нанням проектних робіт спуско-підйомних пристроїв, суднових палубних механізмів; ця філія підпорядковувалася Міністерству суднобудівної промисловості СРСР. Через два роки при установі було створено аматорську кіностудію «Ентузіаст». Керівник кіностудії Б.А. Бугаєнко об'єднав у творчий колектив десять ентузіастів-кіноаматорів. У цей час промисловість країни розпочала випуск аматорської шістнадцятиміліметрової кіноапаратури, і в розпорядженні членів студії були кінокамера «Київ-16», монтажні столики «Екран», звукова й освітлювальна апаратура. До 1963 р. студійці створили десять фільмів про спорт і відпочинок, про сільське господарство, а також кілька комедійних фільмів.

Колектив аматорської кіностудії філії ЦКБС-4 (ПКБ) представляв собою групу ентузіастів, які працювали на надзвичайно слабкій апаратурній базі, постійно долаючи технічні труднощі. Перший фільм, який зняли кіноаматори конструкторського бюро, – «Я буду хорошим» – сатирична стрічка з життя конструкторів, що в ігровій формі розповідала про «штурмовщину» на підприємстві. Над фільмом працювали автор сценарію та режисер-постановник Б. Бугаєнко, оператор Г. Владінець, асистент оператора В. Ченцов, гример В. Устюшкова, художники А. Антосіков, І. Кочановській, обробку кіноплівки здійснив Є. Симоненко. У ролях знімалися Віктор Сологуб, Елеонора Гнутова, Анатолій Асташов, Анатолій Братановський, Вадим Кармовській, Євген Симоненко, Станіслав Павлов. Цей фільм демонструвався по телебаченню під час Всесоюзного конкурсу аматорських фільмів. Увагу глядачів привернув кінофільм цієї студії «Вихідний день тата», що розповідав про пригоди молодого татуса, якого залишили вдома одного з маленькою дитиною. Багато схвальних відгуків отримав створений студійцями ліричний комедійний фільм «Тому, що весна!» – стрічка про «одвічне питання фізики»: чому виникає сила тяжіння між «всім суцям»? Відповідь виявилася надзвичайно простою: «Тому, що весна!», адже це історія про кохання [2, с. 71-75].

Кінофільми студії проектно-конструкторського бюро неодноразово демонструвалися по місцевому телебаченню, брали участь у республіканських і Всесоюзних конкурсах аматорських кінофільмів, були нагороджені дипломами, тепло приймалися глядачами та мали значний суспільний резонанс.

У 1971 р. до філії ПКБ, яка отримала назву «Прогрес», прийшов працювати М.Н. Трейгер. Під його керівництвом було створено кінола-

бораторію (згодом – галузева кіностудія Міністерства суднобудівної промисловості СРСР). У складі кіностудії працювали мультиплікатор М.М. Спиридонов, звукооператор В.А. Селін, монтажер Г.І. Василенко, редактор І.А. Куріц, консультанти Б.А. Бугаєнко, Г.І. Владинець. Завдяки наполегливості керівника – Марка Наумовича Трейгера, і професіоналізму працівників, кінолабораторія перетворилась на студію з повним циклом самостійного виробництва тридцятип'ятиміметрових звукових фільмів, в якій проводили зйомку, здійснювали обробку плівки, друк позитивів, запис звуку, створювали технічну мультиплікацію й ін. [8]. З того часу студія випускала навчальні, методичні фільми та кіножурнали. Тут знімалися технічні фільми про виготовлення й експлуатацію механізмів і пристроїв, які розроблялись проектно-конструкторським бюро «Прогрес». До створення спеціальних фільмів залучалися інженери та фахівці, які добре знали технологію виготовлення окремих деталей і вузлів, могли у доступній формі її представити [7, арк. 15].

У результаті за період активної діяльності з 1971 по 1992 роки кіностудія ПКБ «Прогрес» випустила близько тридцяти технічних фільмів, шістнадцять річних кінозбірок «Суднобудування». Більшість з них відображали суттєві віхи технічної діяльності ПКБ «Прогрес»: «Морские испытания СПУ для плавбазы «Восток», «Новое СПУ для подводного аппарата «Тинро-2», «Кран КЭГ 63028», «Механизмы судна с горизонтальной погрузкой «Иван Скуридин», «Эксплуатация траловых лебёдок в Дальневосточном районе (Камчатка)», «Автоматические швартовные лебёдки», «Сепараторы трюмных вод», «Производство якорных цепей для плавбуровых установок», «Дождевальная машина фронтального типа «Кубань», «Использование робототехники в судовом машиностроении» й ін. [8, арк. 16].

Студійцями було знято десятки сюжетів кіноспостережень, які проводились під час науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, у тому числі – з використанням швидкісної кінокамери. Крім того, тривалий період всі річні звіти ПКБ «Прогрес» у Міністерстві суднобудівної промисловості СРСР супроводжувалися підсумковим кінофільмом за результатами річної діяльності [9, арк. 6].

Окремі відомства звертались до творчого потенціалу кіноаматорів з метою забезпечення навчальної бази, тому що кінофільм забезпечував наочність і доступність – важливі складові методики вивчення технічних засобів та обладнання. Особливо актуальним це пи-

тання було для військових частин та училищ. Саме тому влітку 1959 р. для вдосконалення способів ведення бойових дій, пошуку шляхів підтримки високої бойової готовності частин і з'єднань морської авіації у складі 33 Центру було створено науково-дослідні відділення, які мали свої підрозділи: експериментальну лабораторію, перекладацьке бюро, друкарню, креслярське та машинописне бюро, до їх складу увійшли фото- і кіностудії, які у подальшому об'єднали в аерофотокінослужбу.

Кіностудія морської авіації у Миколаєві створювалася на базі курсів фототехніків, які були відкриті з метою навчання фотосправи матросів і сержантів. Курси перетворилися на кіностудію у 1960 р., тому що у той час виникла потреба у навчальних спецфільмах для військових у зв'язку з напруженою ситуацією у світі. Застосування навчальних фільмів дозволило скоротити час для вивчення особовим складом спеціальних предметів. Керівник кіностудії майор Кірчев Георгій Васильович доклав багато зусиль для забезпечення її матеріально-технічної бази, яку «збирав» по всьому Радянському Союзу. Для створення спеціальних фільмів залучались військові спеціалісти різних галузей, які працювали над змістовою та навчально-методичною складовими. Постало також питання щодо якісного втілення відповідних цілей і завдань, тому для створення таких фільмів, окрім звичайної зйомки, використовувались спеціальні її види, наприклад, цейтраферна зйомка (з інтервалами), рапід-зйомка та мультиплікаційна зйомка, які дозволяли відтворювати складні технічні процеси, що відбувались у механізмах машин.

До 1965 р. студія мала повний технологічний ряд виробництва чорно-білих звукових фільмів з оптичним записом звуку, який забезпечувала наступна апаратура: ручні кінонімальні камери «Конвас», мультиплікаційний стіл МФ-11 і камери для мультиплікаційних зйомок ПСК-1, звукомонтажний апарат 35 ЗМА-3, звукозаписний апарат КЗМ-6, магнітофони МЕЗ 15, кінокопіювальний апарат УКА, кінопроектор звуковий КПТ-2, машина для проявки кіноплівки 40П-2. Щорічно студія випускала навчальні та документальні фільми, які дозволяли курсантам швидко засвоювати нову військову техніку. Військові кіноаматори досягли значного професійного рівня завдяки ретельному вивченню техніки та технології створення документального та науково-популярного кіно [19, с. 49-51].

Нотатки Г.В. Кірчева, керівника студії (див. Додаток 1) свідчать про високий рівень вимог,

що висувались до військових кіноаматорів, які випускали навчальні фільми [16]. У період з 1960 по 1990 роки ними було створено близько шістдесяті таких фільмів. Серед них відомі «Самолёты морской авиации», «Взлёт и посадка самолётов морской авиации», «Устройство самолёта ТУ», «Эксплуатация самолётов», «Основы техники пилотирования», найбільш досконалыми можна вважати «Крылья над морем» [12], «Страницы немеркнувшей истории» [18], «Крылья флота», «Морская авиация на службе флота».

Завданням галузевих кіностудій на Миколаївщині було не лише розв'язання проблеми підготовки кадрів. Підприємства, установи й організації області створювали власні кіностудії для популяризації передового досвіду та досягнень. Саме з цією метою у 1964 р. була створена аматорська кіностудія Миколаївського морського порту «Бригантина», її відкриття ініціювали старший інженер відділу праці та зарплатні Б.А. Нестеровський і фотограф А.Г. Козаченко. Устаткування студії складала шістнадцятиміліметрова кінознімальна апаратура зарубіжного виробництва (камери «Адміра» і «Пентафлекс»), що дозволяло знімати якісне кіно [1, с. 2]. З часом, коли студія міцніла, вона розширювала межі своєї діяльності. Найбільш значною роботою кіноаматорів порту став повнометражний фільм «Курс на комплексную механизацию» [13], який отримав високу оцінку та диплом на Всесоюзному конкурсі аматорських фільмів. Ця двосерійна стрічка, що створювалась протягом трьох років клопіткої напруженої роботи, стала незамінним посібником із вивчення та пропаганди нової техніки, передових на той час методів праці.

Щоб показати нові технології обробки суден і вагонів, продемонструвати новітні пристрої та механізми, автори фільму Б. Нестеровській та А. Козаченко вели зйомки у портах Одеси, Іллічівська, Херсона, Риги, Таллінна, Клайпеди, фіксували на кіноплівку все найбільш цікаве. Вони показали на екрані також пошук і знахідки миколаївських портовиків на шляху механізації трудомістких процесів навантаження суден [1, с. 2].

Але кіноаматори захоплювались не лише виробничою тематикою. Кінонариси про найкращих працівників порту, сатиричні та гумористичні випуски, хронікальні сюжети про трудові будні та найцікавіші події у житті порту – ось неповний перелік жанрів, які надихали самодіяльних кінодокументалістів.

Різноманітною була і стилістика їхніх робіт.

Цікавим і поетичним є кінооповідання «Капітан Білуха», в якому йдеться про ветерана, моряка М.І. Белуху, що пройшов шлях від юнги до капітана далекого плавання, капітана порту «Миколаїв», колишнього полярника і командира чорноморського військово-транспортного судна «Абхазія» під час Другої світової війни [10]. Значну дослідницьку роботу виконали Б. Нестеровський і А. Козаченко, створюючи фільм «Георгій Баглай» – про першого начальника Миколаївського порту, капітана далекого плавання, відомого організатора торговельного флоту, який помер на бойовому посту [3]. Цей фільм отримав диплом на республіканському огляді. Запам'ятовуються стрічки студійців порту «Пароходу и человеку» та «Депутат района», із серії сатиричної – «Малоактивные» (друге місце на обласному огляді); фільми «У хозяев морских ворот», «На вахте буксир «Тирасполь», «Только и всего»; випуски кіножурналу «Наша хроника». Ліричні та щемливі мотиви звучать у кінострічках «Песня о Николаевском порте» та «Море зовёт» [14].

У роботі студії Миколаївського морського порту «Бригантина» брали активну участь художник І. Четверін, інженер В. Коган, працівник порту А. Кирилук, інженер А. Головатюк та інші. Фільми студії дивилися не тільки портовики міста Миколаєва, їх демонстрували по центральному, республіканському й обласному телебаченню, а також у портах Херсона, Одеси, Іллічівська.

Кіноаматори студії «Бригантина» підготували більше 20 кінострічок, 18 телефільмів і хронікальних випусків, за які на всесоюзних, республіканських і обласних оглядах-конкурсах і фестивалях аматорських фільмів отримали дванадцять дипломів, шістнадцять почесних грамот, кілька премій. Миколаївська «Бригантина» отримала заслужене визнання [1, с. 2].

Здобуваючи різноманітні знання, удосконалюючи власну майстерність, кіноаматори галузевих студій отримували всебічну підтримку профспілкових організацій промислових підприємств, установ і відомств, керівники яких побачили в їх діяльності ефективний засіб у боротьбі за якість виробництва продукції, а також нові можливості для популяризації передового досвіду та навчання молоді. Таким чином, аматорські кіностудії Миколаївщини перетворювались на студії, які працювали на потреби різних галузей господарства, з кожним роком зростала майстерність їх членів, багато кіноаматорів згодом стали професійними кінематографістами. Фільми, створені галузе-

вими кіностудіями Миколаївщини, поповнили фонд науково-популярного та навчального кіно і були затребувані у різних галузях народного господарства країни. Важливу роль у створенні та процесі діяльності галузевих кіностудій відіграли особистості їх керівників, саме тому важливо вивчати їх історію та творчість, передавати накопичений досвід сучасному молодому поколінню як зразок відданості улюбленій справі та патріотичного ставлення до рідної країни.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бригантіна // Водный транспорт. 1972. 26 окт.
2. Бугаенко Б.А., Галь А.Ф. Вспышка новой звезды – драма технических идей: Очерк истории ПКБ «Прогресс». Николаев: УДМТУ, 1997. 241 с.
3. Георгий Баглай: Кінофільм // Архів музею Миколаївського морського порту.
4. Диплом заводському фільму // Трибуна рабочего. 1963. 21 дек.
5. Державний архів Миколаївської області (ДАМО).
6. ДАМО. Ф.578. Оп.8. Спр.1
7. ДАМО. Ф.5641. Оп.1.Спр.2 (1967-1971)
8. ДАМО. Ф.5641. Оп.1.Спр.3 (1972-1976)
9. ДАМО. Ф.5641. Оп.1. Спр.4 (1977-2004)
10. Капитан Белуха: Кінофільм // Архів музею Миколаївського морського порту.
11. Кац Р.С., Златопольская О.М., Смирнов А.И. Черноморский судостроительный. Ленинград: Судостроение, 1973. 355 с.
12. Крылья над морем: Кінофільм // Особистий архів Г.В. Кірчева
13. Курс на комплексную механизацию: Кінофільм // Архів музею Миколаївського морського порту.
14. Море зовёт: Кінофільм // Архів музею Миколаївського морського порту.
15. На телевизионный фестиваль // Трибуна рабочего. 1963. 20 апр.
16. Нотатки // Особистий архів Г.В. Кірчева
17. По местному телевидению // Трибуна рабочего. 1963. 23 февр.
18. Страницы намеркнувшей истории: Кінофільм // Особистий архів Г.В. Кірчева.
19. Якубенко В.Г. Кузница крылатых богатырей. Николаев: изд. И. Гудым, 2009. 288 с.

Kirchev Vadim

Specialized Film Studios in Mykolaiv Region in the Late 1950s – Early 1990s

The paper tells about the history of the creation and development of specialized amateur film studios in Mykolaiv region in the late 1950s – early 1990s, describing their problems and achievements, the essence of creative activity of people, deeply committed to their work – the members of specialized amateur film studios.

The aim of the research is to determine the role of specialized film studios in the city of Mykolaiv and Mykolaiv region in the development of industrial enterprises and the national economy as a whole; the peculiarity of this work is that this problem is being investigated for the first time.

The author points out that in the late 1950s and early 1960s, on the tide of the Thaw, society got the impetus to creativity, which promoted the opening of specialized film studios. Betterment of the specialized film studios activity in Mykolaiv Region took place in the 1970's – during the rapid development of industry in the city and in the country, when there was a need for new approaches to the training of workers and engineers, so the cinema became useful as a means of training of young experts. The author also traces how in the 1980s and early 1990s, in the period of aggravation of socio-political problems in society, the implementation of the goal of studio workers activity in creating a positive image of enterprises and popularizing the achievements of science, production, etc.; the author outlines the ways of improving the professionalism of studios.

While doing the preparatory work the author processed a large number of archival documents, films created by members of industrial film studios, interviewed the workers of specialized film studios, processed some documents from individual private archives, analyzed historical essays, and materials from periodicals.

The author uncovers the significant contribution of members of specialized amateur film studios in Mykolaiv Region to the organization of training of workers and engineers for industry, popularization of best production practices and achievements of scientific and technological progress; proves that films created by the specialized film studios of Mykolaiv city enlarged the fund of feature and educational films and were in demand in various branches of the national economy.

Keywords: *history of amateur film making, specialized amateur film studio, educational and methodological cinema, popularization of achievements of scientific and technological progress, means of dissemination of best production practices*

Надійшла до редакції / Received: 04.07.2018

Схвалено до друку / Accepted: 21.08.2018

Додаток 1 [16]

ІЗ НОТАТОК Г.В. КІРЧЕВА, КЕРІВНИКА СТУДІЇ.

«Выезд на Кочу с 31.05.1962 по 13.06.1962:

1. Производили проявление проб экспозиций.
2. Использовали стационарные отражатели и стационарные фары-лампы.
3. Использование экспонометров.
4. Съёмка наземная и воздушная выполнялась в нелётные дни:

- 11.VI.62 снимали эпизод боевой тревоги,
- 13.VI.62 «зависание» снимали с вертолѣта.
5. Выделен вертолѣт специально для киносъѣмок ПЛ.
6. Пробной съѣмкой вертолѣтов в воздухе установлена частота в 32 кадра/сек. для получения резкого изображения.
7. Сделано 5 воздушных вылетов (7,5 часов).
8. Обсуждались кадры перед съѣмкой.
9. Проводились киносъѣмки: аппаратуры, прибора № 1 и в кабине штурмана – приборы, корабли на воде».

«За период киносъѣмки выявлены недостатки:

1. При киносъѣмке в группе необходимо не менее 4-х человек, т.к. при съѣмке нужно обеспечить тщательное освещение, особенно в вертолѣте.
2. Не было возможности регулярной доставки экспонированной киноплѣнки в киноотделение (отсняли 3.VI.1962, а отправили 6.VI.1962).
3. За 2 выезда на Кочу не выплачивались командировочные (ни 1 раза).
4. Необходимо иметь запасной комплект электромоторов, электрошнуров, аккумуляторов.
5. Иметь запасной к/съѣмочный аппарат «Конвас».

«17. VII.1962

- Выделить 1-2 дня для учёбы по специальности.
- Не предусмотрели все вопросы обеспечения звуковой плѣнкой ЗТ 7.
- Недостатки в организации натурных киносъѣмок: операторы не представляют трудности съѣмки.
- Нужно бороться за качество эксплуатации проявочной аппаратуры.
- Разобраться в качестве съѣмочного материала.
- Спланировать досъѣмки.
- Скорректировать план выпуска кинофильмов.
- Метод коллективного обсуждения сценария.
- Киноотделу надо планировать работу на день.

Недостатки:

- Подготовка кионегативного материала не удовлетворяет требованиям качества (плотность изображения, механические повреждения плѣнки и др. дефекты).
- Планирование работ не всегда увязывается с планом выпуска кинофильмов».

«Задачи:

1. Улучшать организацию труда и своё мастерство.
2. Изучать оборудование.
3. Выпустить учебный кинофильм к 15 октября 1962 года.
4. Создать фильмотеку»